

opfyldt, såfremt praktikantopholdet af universitetet anses for at udgøre en interessante del af den læseplan, der fører til afgangseksamen. Derimod er en eventuel tilladelse eller en tilskyndelse fra den pågældende uddannelsesinstitution ikke tilstrækkelig til at begrunde tildeling af uddannelsestillæg.

2. Udtrykket »så åbenbar«, der karakteriserer en fejl, som efter vedtægtens artikel 85 skal berigtiges ved tilbagesøgning, betyder ikke, at en tjenestemand er fritaget for enhver form for agtpågivenhed eller efterprøvelsespligt.

Åbenbarhedsbetingelsen vedrørende et fejlagtigt udbetalt uddannelsestillæg, hvis tildeling kan ændres efter oplysninger, som alene tjenestemanden kan tilstille administrationen, er opfyldt, når en tjenestemand, i stedet for at forespørge i administrationen, alene baserer sig på sin egen — tvivlsomme — fortolkning af

vedtægten og undlader straks at underrette den kompetente afdeling om en utvivlsomt vigtig ændring i hans familiemæssige stilling i strid med sit udtrykkelige tilsagn om at underrette administrationen om ethvert forhold, der kan medføre en ændring i hans ret til tillægget, idet uretmæssigt oppebårne tillæg vil blive tilbageholdt i lønnen.

3. En tjenestemands anbringender om overtrædelse af vedtægtens artikel 85 og af princippet om beskyttelse af den berettigede forventning, som artikel 85 selv er udtryk for, kan ikke lægges til grund ved prøvelsen af en afgørelse, som inden for rimelig tid har foreskrevet tilbagesøgning af et retsstridigt uddannelsestillæg, når administrationens fejlagtige tildeling af uddannelsestillægget beroede på, at modtageren ikke straks havde opfyldt sin pligt til behørigt at give meddelelse om den ændring, der var indtrådt i hans familiemæssige stilling.

RETTENS DOM (Tredje Afdeling)

13. marts 1990*

I de forenede sager T-34/89 og T-67/89,

Mario Costacurta, tjenestemand ved Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, bosat i Luxembourg, ved advokat Nicolas Decker, Luxembourg, og med valgt

* Processprog: fransk.

adresse på dennes kontor, 16, avenue Marie-Thérèse,

sagsøger,

mod

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, ved juridisk konsulent J. Griensmar, som befuldmægtiget, og med valgt adresse i Luxembourg hos Georgios Kremlis, Kommissionens Juridiske Tjeneste, Centre Wagner, Kirchberg,

sagsøgt,

angående annullation af Kommissionens afgørelser af 30. oktober 1987 og af 26. april 1988 om ophævelse af børnetilskud og uddannelsestillæg for sagsøgerens datter,

har

RETTEEN (Tredje Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden A. Saggio, dommerne B. Vesterdorf og K. Lenaerts,

justitssekretær: H. Jung

på grundlag af skriftvekslingen og efter mundtlig forhandling den 14. februar 1990,

afsagt følgende

Dom

Faktiske omstændigheder og retsforhandlinger

- 1 Sagsøgeren, Mario Costacurta, tjenestemand ved Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber og tjenestegørende i Luxembourg, er far til Nadia Costacurta, for hvem han i efteråret 1986 indgav ansøgning om tildeling af uddannelsestillæg for universitetsåret 1986/1987. På grundlag af den af sagsøgeren indgivne dokumentation tildelte sagsøgte ham børnetilskud og uddannelsestillæg for hans datter Nadia, som studerede i Paris.
- 2 I universitetsåret 1986/1987 læste Nadia Costacurta ved universitetet i Paris-I (Panthéon-Sorbonne) med henblik på eksamen efter videregående studier i international privatret. Undervisningen skulle ifølge universitetets oplysninger afsluttes den 16. maj 1987. For så vidt angår universitetsåret 1987/1988, indgav Nadia Costacurta den 30. juni 1987 ansøgning om at kunne følge forberedende studier til en anden eksamen ved samme universitet. Ved universitetets skrivelse af 13. november 1987 fik hun tilladelse til at følge disse studier.
- 3 Nadia Costacurta arbejdede i perioden fra 16. marts 1987 til 31. juli 1987 som lønnet praktikant ved Kommissionen i Bruxelles (22 000 BFR pr. måned) og blev herefter tilbudt beskæftigelse som hjælpeansat i seks måneder. Den 30. juli meddelte Nadia Costacurta afdelingen »Karriereforløb«, at hun kunne tiltræde den 1. september 1987, hvorefter de to parter indgik kontrakt om hjælpeansættelse. Nadia Costacurta, som havde bestået en almindelig udvælgelsesprøve, blev senere udnævnt til tjenestemand ved Kommissionen med tjenestested i Bruxelles.
- 4 Ved skrivelse af 10. september 1987 meddelte sagsøgeren Kommissionens Personaleafdeling i Luxembourg, at han siden den 1. september 1987 ikke længere havde haft forsørgerpligt over for Nadia, idet hun var blevet beskæftiget ved Kommissionen som hjælpeansat for et tidsrum af seks måneder.

- 5 Ved skrivelse af 30. oktober 1987 meddelte chefen for Personaleafdelingen i Luxembourg sagsøgeren, at børnetilskuddet og uddannelsesstillægget for hans datter Nadia var blevet ophævet med virkning fra 1. juli 1987. Som anført i skrivelsen samt i en senere skrivelse af 16. november 1987 beroede denne afgørelse på, at Nadia Costacurta siden den 1. september 1987 havde udøvet en erhvervsmæssig indtægtsgivende beskæftigelse og altså havde afbrudt sine studier siden den 16. maj 1987, da universitetsåret 1986/1987 sluttede. Det tilskud, som sagsøgeren havde fået udbetalt i tidsrummet efter 1. juli 1987 for datteren Nadia, blev tilbagesøgt.

- 6 Ved skrivelse af 24. november 1987, registreret på Kommissionens Generalsekretariat den 3. december 1987, indgav sagsøgeren en klage til sagsøgte i henhold til vedtægten for tjenestemænd i De Europæiske Fællesskaber (herefter benævnt »vedtægten«). Han protesterede heri mod ophævelsen af tilskuddene for tidsrummet inden den 1. september 1987 under henvisning til, at hans datter Nadia i året 1987/1988 havde været indskrevet ved en højere læreanstalt, hvorfor hun måtte betragtes som studerende, der havde universitetsferie, og et barn, over for hvem sagsøgeren havde forsørgerpligt indtil hendes tiltrædelse ved Kommissionen. Sagsøgeren anførte endvidere, at vedtægtens artikel 85 måtte afskære fra tilbagesøgning af de tillæg, han havde fået udbetalt for tidsrummet efter den 1. juli 1987, idet han ved udbetalingen af tillæggene var ganske ubekendt med, at der forelå et retsstridigt forhold, ligesom hans datter Nadia på dette tidspunkt stadig var studerende, og han stadig havde forsørgerpligt over for hende.

- 7 Da denne klage ikke blev besvaret inden for den i vedtægtens artikel 90, stk. 2, fastsatte frist, anlagde sagsøgeren den 20. maj 1988 den første sag, som vedrører annullation af Kommissionens afgørelse i form af notitserne af 30. oktober og 16. november 1987 (sag T-34/89).

- 8 Sagsøgerens klage foranledigede dog sagsøgtes administration til en fornyet behandling af sagsøgerens sag. På grundlag heraf meddelte generaldirektøren for personale og administration ved skrivelse af 26. april 1988 om ændring af den påklagede afgørelse Costacurta,

— at han ved den nye afgørelse blev anset for at have ret til børnetilskud for datteren Nadia indtil den 31. august 1987, og

- at datoen, fra hvilken hans uddannelsestillæg for datteren Nadia ophørte, var den 31. marts 1987, og ikke den 1. juli 1987, som anført i den påklagede afgørelse.
- 9 Med hensyn til børnetilskuddet var den foretagne ændring af afgørelsen af 30. oktober 1987 begrundet i, at begrebet »erhvervsmæssig uddannelse« i artikel 2, stk. 3, litra b), i vedtægtens bilag VII siden 1. marts 1987 fortolkes således, at begrebet omfatter en erhvervsmæssig uddannelse, som medfører udbetaling af børnetilskud, såfremt den af det pågældende barn oppebårne løn er lavere end »eksistensminimum«. Da Nadia Costacurtas praktikantophold kunne anses for en erhvervsmæssig uddannelse, og hendes løn var lavere end »eksistensminimum«, havde sagsøgeren altså fortsat ret til børnetilskud for sin datter indtil 31. august 1987.
- 10 For så vidt angår uddannelsestillægget, anførte direktøren for personale og administration følgende: »... Nadia Costacurta var et barn, over for hvem De i henhold til artikel 2, stk. 2, i vedtægtens bilag VII havde forsørgerpligt. På grundlag af dokumenter i hendes personlige aktmappe (årskort for universitetsåret 1986/1987) må det antages, at hun regelmæssigt fulgte heltidsundervisning ved universitetet i Paris indtil den 16. marts 1987. Denne dato påbegyndte hun et praktikantophold ved Kommissionen i Bruxelles. Hun afsluttede praktikantopholdet den 31. juli 1987 og tiltrådte sin tjeneste ved Kommissionen som hjælpeansat den 1. september 1987. Heraf fremgår, at Nadia Costacurta efter den 16. marts 1987 altså ikke længere har modtaget undervisning ved en uddannelsesinstitution. I henhold til artikel 2, stk. 1, andet afsnit, i de almindelige gennemførelsesbestemmelser for tildeling af uddannelsestillæg (ikrafttrådt den 1. marts 1975) har De altså ret til uddannelsestillæg indtil den 31. marts 1987«.
- 11 Generaldirektøren anførte i samme skrivelse, at de sagsøgeren udbetalte uddannelsestillæg for månederne april, maj og juni skulle tilbagesøges. Han tilføjede:
- »Da der således er truffet en ny afgørelse vedrørende tilbagesøgning af fejlagtigt udbetalte beløb i form af uddannelsestillæg, findes det ikke nødvendigt at forelægge Kommissionen Deres klage.«

- 12 Det fremgår af sagens akter, at chefen for Personaleafdelingen i Luxembourg den 13. april 1988 havde meddelt chefen for sagsøgtes afdeling, »Vedtægten«, at han ved afgørelsen af 30. oktober 1987 var uvidende om, at Nadia Costacurta havde gennemført et praktikantophold ved Kommissionen i Bruxelles.
- 13 Sagsøgeren indgav den 31. maj 1988 en ny klage over afgørelsen af 26. april 1988. Denne klage blev afvist af sagsøgte den 18. november 1988. Sagsøgeren gjorde i klagen bl.a. gældende, at praktikantopholdet ved Kommissionen i Bruxelles måtte anses for et led i datteren Nadias uddannelse, hvorfor hun fortsat måtte betragtes som fuldtidsstuderende i praktikantperioden.
- 14 Sagsøgte anførte i klagebesvarelsen bl.a. følgende vedrørende sagsøgerens argumentation: »Nadia Costacurta afsluttede i 1987 sit studium i fællesskabsret (eksamen bestået i november 1986). Det er — alene — i forbindelse med dette studium, at hun var nødt til at gennemføre et praktikantophold for at supplere studiets teoretiske og praktiske del. Dette praktikantophold gennemførte hun hos advokatfirmaet Lefebvre i sommeren 1986«.
- 15 Vedrørende det studium, som Nadia Costacurta fulgte i vintersemesteret 1986/1987, anførte sagsøgte følgende: »Fra vintersemesteret 1986/1987 og indtil begyndelsen af hendes praktikantophold i EØF læste Nadia Costacurta international privatret med henblik på eksamen — efter videregående studier — i denne disciplin. Borset fra, at det er uklart, hvilken nytte der kan tillægges et praktikantophold ved Kommissionen under et sådant studium, må det understreges, at der ikke i det pågældende studium ved den endelige eksamen kræves, at der under studieforløbet er gennemført nogen form for praktikantophold«.
- 16 Vedrørende fortolkningen af artikel 3 i vedtægtens bilag VII bemærkes, at administrationscheferne på deres 160. møde den 15. januar 1987 traf følgende afgørelse (afgørelse 166/87):
- »a) Administrationscheferne bestemmer, at betingelsen om at modtage 'heltidsundervisning' i en uddannelsesinstitution, som angivet i artikel 3, første afsnit, i

vedtægtens bilag VII med henblik på tildeling af uddannelsestillæg er opfyldt

- uden videre, når den pågældende institution meddeler undervisning og / eller tilbyder øvelser 16 timer ugentligt;
- såfremt dette timetal ikke nås, er betingelsen alene opfyldt, når undervisningen er et led i en uddannelse, der fører til et af staten anerkendt resultat, og den pågældende overholder den normale undervisningstid for den pågældende uddannelse;

i disse tilfælde anses den pågældendes personlige arbejdsindsats for at udligne forskellen mellem antallet af undervisningstimer og de 16 timer, der ifølge ovenstående ellers minimalt kræves.

- b) Administrationscheferne bestemmer, at betingelsen om 'regelmæssig' modtagelse af undervisning i en uddannelsesinstitution, som angivet i artikel 3, første afsnit, i bilag VII er opfyldt, når en elev eller en studerende følger undervisningen ved en institution i mindst tre måneder.

Afgørelsen træder i kraft den 1. februar 1987.«

- 17 Den 6. marts 1989 anlagde sagsøgeren sin anden sag, hvori han nedlagde påstand om annullation af Kommissionens afgørelse af 26. april 1988 og af Kommissionens udtrykkelige afvisning af hans klage den 18. november 1988 (sag T-67/89).

- 18 I begge sager er skriftvekslingen forløbet ved Domstolen, som ved kendelse af 15. november 1989 har hjemvist sagerne til Retten i Første Instans i henhold til Rådets afgørelse af 24. oktober 1988 om oprettelse af De Europæiske Fællesskabers Ret i Første Instans.

Ved kendelse af 8. december 1989 har Retten besluttet at forene de to sager med henblik på mundtlig forhandling og domsafsigelse. På grundlag af den refererende dommers rapport har Retten besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse.

19 Parterne har nedlagt følgende påstande.

Sagsøgerens påstande i sag T-34/89 er sålydende:

- 1) sagen fremmes til realitetsbehandling, og sagsøgeren gives medhold;
- 2) det statueres, at sagsøgte har overtrådt artiklerne 2 og 3 i vedtægtens bilag VII samt vedtægtens artikel 85; som følge heraf
- 3) annulleres notitserne af 30. oktober og 16. november 1987 fra chefen for Personaleafdelingen for Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber i Luxembourg, og
- 4) sagsøgte tilpligtes at tildele sagsøgeren børnetilskud og uddannelsestillæg for hans datter Nadia for juli og august 1987, med sædvanlige renter fra indeholdelsen til betaling sker;
- 5) sagsøgte tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Sagsøgte har nedlagt følgende påstande:

- 1) frifindelse;
- 2) såfremt Retten tilpligter sagsøgte at betale sagsøgeren uddannelsestillæg for juli og august 1987, afvises sagsøgerens påstand om, at beløbet forhøjes med sædvanlige renter, fra realitetsbehandling;
- 3) spørgsmålet om sagens omkostninger afgøres efter gældende regler.

20 Sagsøgeren har i sag T-67/89 nedlagt følgende påstande:

- 1) sagen fremmes til realitetsbehandling, og sagsøgeren gives medhold;

- 2) det statueres, at sagsøgte har tilsidesat princippet om beskyttelse af den berettigede forventning og overtrådt vedtægtens artikler 85 og 90 samt artiklerne 2 og 3 i vedtægtens bilag VII; følgelig
- 3) a) annulleres skrivelsen af 26. april 1988 fra generaldirektøren for personale og administration, og
- 3) b) subsidiært annulleres Kommissionens afvisning af 18. november 1988 af sagsøgerens klage;
- 4) sagsøgte tilpligtes at betale sagsøgeren uddannelsestillæg for hans datter Nadia for april, maj og juni 1987, forhøjet med sædvanlige renter fra indeholdelsen til betaling sker;
- 5) sagsøgte tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Sagsøgte har nedlagt følgende påstande:

- 1) frifindelse;
- 2) såfremt Retten tilpligter sagsøgte at betale sagsøgeren uddannelsestillæg for april, maj og juni 1987, afvises sagsøgerens påstand om, at beløbet forhøjes med sædvanlige renter, fra realitetsbehandling;
- 3) spørgsmålet om sagens omkostninger afgøres efter gældende regler.

Realiteten

- 21 Det bemærkes, at sagsøgeren i retsmødet har frafaldet påstandene om, at sagsøgte tilpligtes at betale sagsøgeren børnetilskud for juli og august 1987. Der tages derfor ikke stilling til disse påstande.

- 22 I øvrigt har sagsøgeren fastholdt påstandene om annullation af Kommissionens to afgørelser om, at det for månederne april-august 1987 udbetalte uddannelsestillæg skal tilbagesøges.
- 23 Sagsøgeren har til støtte for påstandene først gjort gældende, at artikel 3 i vedtægtens bilag VII giver ham ret til det pågældende tillæg. Vedrørende de tillæg, som blev udbetalt for månederne april-juni 1987, har sagsøgeren anført, at disse skulle udbetales, fordi Nadia Costacurta havde gennemført et praktikantophold ved Kommissionen i Bruxelles efter aftale og med støtte fra universitetet, og at dette praktikantophold følgelig må sidestilles med regelmæssigt at modtage heltidsundervisning i en uddannelsesinstitution, jfr. nævnte artikel.
- 24 Endvidere har sagsøgeren anført, at den sondring, sagsøgte har foretaget mellem børnetilskud og uddannelsestillæg i det pågældende tilfælde, er fejlagtig. Han hævder, at hans datter Nadia ikke var under erhvervmæssig uddannelse i den i artikel 2 i bilag VII angivne betydning, idet praktikantopholdet ved Kommissionen ikke var »en erhvervmæssig uddannelse«, men en del af en »skole«-uddannelse efter betydningen i samme artikel. Dette støttes også af bestemmelserne vedrørende praktikantophold ved Kommissionen. Afgørelse 166/1987 fra institutionernes administrationschefer burde derfor have fundet anvendelse på Nadia Costacurta. Den 16. marts 1987 afbrød hun sine studier efter aftale og med støtte fra universitetet med henblik på at gennemgå sit praktikantophold i Bruxelles. Dette er imidlertid ifølge sagsøgeren ikke ensbetydende med, at hun ophørte med at studere.
- 25 Sagsøgte har først fremhævet, at såvel artikel 3 i vedtægtens bilag VII som de almindelige gennemførelsesbestemmelser vedrørende tildeling af uddannelsestillæg (herefter benævnt »almindelige bestemmelser«), foreskriver, at dette tillæg kun skal tildeles, såfremt det forsørgelsesberettigede barn regelmæssigt modtager heltidsundervisning i en uddannelsesinstitution. Sagsøgte fastholder, at der kan sondres mellem børnetilskud på den ene side og uddannelsestillæg på den anden side, idet børnetilskuddet kan tildeles, efter at barnet er fyldt 18 år, selv om uddannelsestillægget, hvis tildeling er undergivet en yderligere betingelse, ikke ydes samtidig. Nadia Costacurta gennemgik en erhvervmæssig uddannelse under sit praktikantophold i Bruxelles, men fulgte ikke »undervisningen i en uddannelsesinstitution«, hvilket er en betingelse for at tildele uddannelsestillæg.

- 26 Hertil bemærkes, at artikel 3 i vedtægtens bilag VII kræver, at det barn, for hvem der søges om uddannelsestillæg, »regelmæssigt modtager heltidsundervisning i en uddannelsesinstitution«. Artikel 3 skal fortolkes således, at den pågældende studerende er forpligtet til rent faktisk at følge den læseplan, der er fastsat i den pågældende undervisningsinstitutions bestemmelser.
- 27 Det indebærer i denne sag, at betingelserne for at tildele uddannelsestillæg kun er opfyldt, såfremt det nævnte praktikantophold af universitetet blev anset for at udgøre en del af den læseplan, der fører til afgangseksamen. Derimod er en eventuel tilladelse eller en tilskyndelse fra den pågældende uddannelsesinstitution ikke tilstrækkelig til at begrunde tildeling af uddannelsestillægget.
- 28 Sagsøgte har bestridt, at det pågældende praktikantophold udgør en integrerende del i Nadia Costacurtas studium, men hverken sagens akter eller det af sagsøgeren i retsmødet oplyste giver grundlag for at antage, at dette praktikantophold var anerkendt af det pågældende universitet som en del af den læseplan, der fører til nævnte højere universitetseksamen.
- 29 Det må derfor fastslås, at det pågældende praktikantophold ikke kan sidestilles med en regelmæssigt fulgt undervisning, idet Nadia Costacurta må anses for at have afbrudt denne undervisning den 16. marts 1987, da hun tiltrådte ved Kommissionen som praktikant.
- 30 Heraf følger, at betingelserne for at tildele det omstridte uddannelsestillæg efter denne dato ikke længere var opfyldt, idet Nadia Costacurta ikke genoptog sine studier efter praktikantopholdet. Dette indebærer klart, at betingelserne for at tildele tillægget i universitetets sommerferie i 1987 heller ikke var opfyldt.
- 31 Vedrørende sagsøgerens argument om, at han fik tildelt børnetilskud, uden at der samtidig blev ydet ham uddannelsestillæg, bemærkes alene, at sagsøgte med føje havde fundet, at praktikantopholdet ved Kommissionen udgjorde en erhvervsmæs-

sig uddannelse, jfr. artikel 2 i vedtægtens bilag VII, og at de i denne artikel angivne kriterier er forskellige fra kriterierne i artikel 3.

- 32 Sagsøgerens argument om overtrædelse af artikel 3 i bilag VII kan derfor ikke lægges til grund.
- 33 Sagsøgeren har dernæst gjort gældende, at sagsøgtes tilbagesøgning af de omstridte uddannelsestillæg er i strid med vedtægtens artikel 85. Sagsøgeren hævder, at datteren Nadia Costacurta under sit praktikantophold ved Kommissionen i hans øjne stadig var studerende. I juli og i august havde han anset hende for en studerende på ferie.
- 34 Sagsøgeren har endvidere gjort gældende, at tilbagesøgningen af de udbetalte tillæg for månederne april-juni 1987 er en tilsidesættelse af princippet om beskyttelse af den berettigede forventning, og at afgørelsen herom, der blev truffet et år efter udbetalingen af tillæggene, ikke kunne træffes så sent.
- 35 Indledningsvis findes det hensigtsmæssigt at gennemgå de gældende administrative regler på området.
- 36 Ansøgning om tildeling af uddannelsestillæg sker hvert år ved udfyldelse af en ansøgning, i givet fald bilagt den fornødne dokumentation. Ved underskrivelse af ansøgningen forpligter tjenestemanden sig til at give administrationen meddelelse om »ethvert forhold, der kan medføre en ændring i retten til uddannelsestillæg, idet uretmæssigt oppebårne tillæg vil blive tilbageholdt i lønnen«.
- 37 Dette krav er delvis hjemlet i artikel 7 i de nævnte almindelige bestemmelser, hvorefter tjenestemanden »er forpligtet til at melde ... enhver ændring, der kan indebære ophævelse eller nedsættelse af uddannelsestillægget«.

- 38 På denne baggrund skal man fortolke vedtægtens artikel 85 vedrørende tilbagesøgning af beløb, hvis udbetaling kan ændres efter oplysninger, som alene tjenestemanden kan tilstille administrationen.
- 39 Som Domstolen gentagne gange har fastslået, senest i dom af 17. januar 1989, Stempels mod Kommissionen (310/87, Sml. s. 43), betyder det i vedtægtens artikel 85 anvendte udtryk til karakteristik af fejlen — »så åbenbar« — ikke, at en tjenestemand er fritaget for enhver form for agtpågivenhed eller efterprøvelsespligt.
- 40 I denne sag måtte sagsøgeren, som ikke hævder at være uvidende om de relevante bestemmelser, umiddelbart have forstået, at hans personlige fortolkning af artikel 3 i vedtægtens bilag VII og gennemførelsesbestemmelserne hertil under alle omstændigheder var tvivlsom, og at han derfor burde have kontaktet de kompetente myndigheder. Sagsøgeren baserede sig imidlertid alene på sin fejlagtige fortolkning af bestemmelserne og undlod at underrette den pågældende afdeling om, at der efter den 16. marts 1987 var indtrådt en ændring i hans familiemæssige stilling, som utvivlsomt var vigtig.
- 41 Sagsøgeren har derfor tilsidesat den forpligtelse, der påhvilede ham i henhold til de relevante regler, og som han udtrykkeligt havde anerkendt ved underskrivelsen af den nævnte ansøgning.
- 42 Herefter findes betingelsen i vedtægtens artikel 85 for tilbagesøgning af ethvert beløb, der fejlagtigt er udbetalt — nemlig at fejlen var så åbenbar, at sagsøgeren burde have kendt den — i denne sag at være opfyldt.
- 43 Vedrørende sagsøgerens anbringende om overtrædelse af princippet om beskyttelse af den berettigede forventning bemærkes desuden, at artikel 85 selv udtrykker dette princip, og at artiklen må fortolkes under hensyn til den pågældende sags konkrete omstændigheder.

- 44 Sagsøgeren har gjort gældende, at afgørelsen af 26. april 1988 er blevet truffet under tilsidesættelse af den berettigede forventning, som en tjenestemand må kunne nære til administrationens afgørelser. Denne havde siden maj 1987 været bekendt med, at hans datter Nadia Costacurta havde gennemført et praktikantophold ved Kommissionen i Bruxelles. Sagsøgeren har hævdet, at han selv gav administrationen i Luxembourg meddelelse om datterens adresse i Bruxelles under hendes praktikantophold. Ansættelsesmyndigheden måtte altså have truffet sin afgørelse i oktober 1987 med fuldt kendskab til sagens omstændigheder. Ifølge sagsøgeren var chefen for Personaleafdelingen i Luxembourg også bekendt med datterens praktikantophold.
- 45 Det bemærkes hertil, at en normalt agtpågivende tjenestemand bør vide, at den pågældende afdeling direkte skal underrettes klart og tydeligt om enhver ændring i tjenstemandens familiemæssige stilling. Dette krav efterkom sagsøgeren da også i september 1987.
- 46 Derimod kan tjenstemanden ikke henholde sig til, at administrationen har fået sine oplysninger ved en tilfældighed.
- 47 Administrationens afgørelse af oktober 1987 blev truffet uden hensyntagen til Nadia Costacurtas praktikantophold, men det beroede alene på, at sagsøgeren ikke havde opfyldt sin forpligtelse til behørigt at meddele den ændring i hans familiemæssige stilling, der var indtrådt efter den 16. marts 1987.
- 48 Af samme grund blev afgørelsen om tilbagesøgning af de beløb, der fejlagtigt var blevet udbetalt, først truffet i april 1988 på grundlag af oplysninger, som administrationen var kommet i besiddelse af efter forskellige forespørgsler. Således blev afgørelsen truffet inden for rimelig tid. En forsinkelse kan derfor ikke antages.
- 49 Heraf følger, at sagsøgerens anbringende om overtrædelse af artikel 85 samt om tilsidesættelse af princippet om beskyttelse af den berettigede forventning ikke kan lægges til grund.

- 50 Sagsøgeren har endelig til støtte for påstanden om annullation af afgørelsen af 26. april 1988 gjort gældende, at vedtægtens artikel 90 er blevet overtrådt. Ifølge sagsøgeren burde generaldirektøren have videresendt den klage, der blev registreret den 3. december 1987, til Kommissionen, for at denne officielt kunne træffe en afgørelse om tilbagesøgning af de uddannelsestillæg, der var udbetalt i juli og august 1987. En sådan afgørelse ville have indebåret en ny klagefrist. Den omstændighed, at der ikke blev truffet nogen udtrykkelig afgørelse, medførte, at sagsøgeren måtte anlægge endnu en sag.
- 51 Sagsøgte har herimod anført, at en eventuel udførlig besvarelse ikke kunne have vedrørt de spørgsmål, der ikke havde givet anledning til klage, nemlig retten til uddannelsestillæg for månederne april, maj og juni. En ny frist for søgsmål til prøvelse af afgørelsen fra oktober 1987 ville ikke have været tilstrækkelig til, at der inden for den således opståede nye frist kunne foreligge en — i øvrigt stiltiende — afvisning af den nye klage. Under alle omstændigheder kan dette anbringende ifølge sagsøgte overhovedet ikke antages at tage sigte på en overtrædelse af væsentlige formkrav, der kan medføre ugyldighed.
- 52 Herom bemærkes blot, at sagsøgeren ikke har godtgjort, at hans retsstilling ville have været anderledes, såfremt Kommissionen selv havde truffet den første af de anfægtede afgørelser. Dette anbringende kan derfor ikke lægges til grund.
- 53 Følgelig vil sagsøgte i de to sager være at frifinde.

Sagens omkostninger

- 54 I henhold til procesreglementets artikel 69, stk. 2, dømmes den tabende part til at afholde sagens omkostninger. Ifølge procesreglementets artikel 70 bærer institutionerne imidlertid selv de udgifter, de har afholdt i sager anlagt af de ansatte ved Fællesskaberne.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RET TEN (Tredje Afdeling)

- 1) Sagsøgte frifindes.
- 2) Hver part bærer sine omkostninger.

Saggio

Vesterdorf

Lenaerts

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 13. marts 1990.

H. Jung

Justissekretær

A. Saggio

Afdelingsformand